

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 361/2021-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Alojzom Baránikom, Grösslingová 2478/4, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Malacky v konaní sp. zn. 4C/15/2011 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Malacky v konaní sp. zn. 4C/15/2011 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Malacky **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 4C/15/2011 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **2 600 eur**, ktoré jej **j e** Okresný súd Malacky **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Malacky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **460,90 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 361/2021 z 3. júna 2021 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručenú ústavnému súdu 24. mája 2021, v ktorej sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Sťažovateľka tiež navrhuje prikázať konať okresnému súdu, priznať primerané finančné zadostučinenie 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Sťažovateľka podala 6. decembra 2010 na okresnom súde žalobu o vrátenie kúpnej ceny 1 893,05 eur s prísl. Sťažovateľka v postavení kupujúcej uzatvorila 17. mája 2008 kúpnu zmluvu so žalovaným ako predávajúcim, predmetom ktorej bol motocykel. Sťažovateľka toho istého dňa odstúpila od zmluvy, motocykel žalovanému vrátila, no ten jej kúpnu cenu nevyplatil. Rozkazné konanie bolo vedené pod sp. zn. 16Ro/1906/2010. Vec prešla všetkými stupňami všeobecného súdnictva. Okresný súd rozsudkom z 5. augusta 2015 žalobe čiastočne vyhovel. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 3Co/78/2017 z 25. septembra 2018 uvedený rozsudok zmenil a žalobu zamietol. Sťažovateľka následne uspela s dovolaním, na základe ktorého Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 4Cdo/170/2019 z 26. februára 2020 rozsudok krajského súdu zrušil a tento po vrátení veci uznesením č. k. 16Co/12/2021 z 26. februára 2021 zrušil rozsudok okresného súdu, ktorý vo veci právoplatne nerozhodol.

3. Sťažovateľka je toho názoru, že vec nie je skutkovo ani právne zložitá na posúdenie a správanie sťažovateľky v konaní bolo súčinné. Uplatnila aj urgenciu na odstránenie zbytočných prieťahov v konaní. Namietala tiež neefektívny postup súdu a výrazné obdobia nečinnosti, ktoré prispievajú k neprimeranej dĺžke konania v trvaní desiatich rokov. Ďalej tvrdí, že vec bola prejednávaná na okresnom, krajskom a najvyššom súde.

II.

4. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol, že nesúhlasí s tvrdením sťažovateľky, že počas celej doby konania nekonal alebo konal neefektívne. Okresný súd žiada zohľadniť personálnu poddimenzovanosť a zaťaženosť súdu. Okrem iného uviedol, že sťažovateľka namietala postup odvolacieho a dovolacieho súdu, avšak v ústavnej sťažnosti ich ako porušovateľov neoznačila, a preto celková dĺžka konania nemôže byť pričítaná v celom rozsahu výlučne okresnému súdu.

III.

5. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu

tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma popri význame predmetu sporu aj s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02).

6. Predmetom konania bol nárok sťažovateľky na zaplatenie sumy 1 893,05 eur s prísl. Všeobecné súdy mali v spornej veci posúdiť, či sťažovateľka platne odstúpila od kúpnej zmluvy a či má nárok na vrátenie kúpnej ceny motocykla z titulu bezdôvodného obohatenia. Tento druh sporu patrí medzi bežnú agendu všeobecných súdov. V procesnom postupe sťažovateľky neboli zistené prvky s negatívnym dopadom na dĺžku konania. Sťažovateľka urgovala súd, aby konal (podanie 8. apríla 2014, žiadosť o pojednávanie 22. januára 2013).

7. Ústavný súd následne hodnotil postup okresného súdu. Vec je typická zrušením už raz právoplatného rozhodnutia súdu a v takýchto prípadoch je takmer pravidlom, že konanie sa už počíta v rokoch. Vec sťažovateľky od podania žaloby (6. decembra 2010) nie je do podania ústavnej sťažnosti (24. mája 2021) právoplatne skončená. Celková doba konania je približne desať rokov, čo je ústavne neakceptovateľná doba. Z chronológie úkonov je zrejmé, že spisový materiál sa v období od 27. marca 2017 do 14. novembra 2018 nachádzal na krajskom súde a v období od 31. júla 2019 do 29. apríla 2020 na najvyššom súde. Následne bol spisový materiál od 27. mája 2020 do 14. apríla 2021 opäť na krajskom súde. Aj napriek uvedenému ústavný súd už viackrát uviedol, že neoddeliteľnou súčasťou výkonu súdnictva je pri jeho inštančnom postupe aj prenesenie zodpovednosti za prietahy v konaní, a preto v tomto zmysle je potrebné hodnotiť napadnuté konanie ako celok (II. ÚS 251/2011). To platí aj napriek čiastočne dôvodnej obrane okresného súdu o nie nezanedbateľnej dobe, počas ktorej vec vybavovali inštančne nadriadené súdy vrátane procesnej výhrady najvyššieho súdu voči krajskému súdu v súvislosti so zrušením jeho rozsudku zo zmätočných dôvodov [§ 420 písm. f) Civilného sporového poriadku].

8. Ústavný súd posudzoval desaťročnú vec ako celok a nemalo už vzhľadom na okolnosti prípadu význam detailne hodnotiť sporadické úkony súdu (IV. ÚS 60/09, I. ÚS 76/09, I. ÚS 289/2010). V súlade s opakovanou judikatúrou ústavného súdu (III. ÚS 243/2017, III. ÚS 451/2017, II. ÚS 481/2017) v prípadoch extrémnych prietahov v konaní dochádza k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov už samotnou dĺžkou súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do takej miery, že sa právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07). Oneskorená spravodlivosť je odmietnutou spravodlivosťou (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 20. mája 2010 vo veci Medvedskiyi proti Ukrajine).

9. Aj napriek uvedenému ústavný súd poukazuje na časové úseky, ktoré prispeli k zbytočným prietahom v konaní, a to v súvislosti s opakovaným odročovaním pojednávani pre účely doplnenia znaleckého dokazovania a viac ako ročné obdobie od 30. septembra 2011 do 21. februára 2013 bez meritórneho výsledku.

10. K námietke okresného súdu týkajúcej sa personálneho zaťaženia súdu ústavný súd už viackrát vyslovil, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci

bez zbytočných prietáhov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu.

IV.

11. Ústavný súd už len s poukazom na viac ako desať rokov neuzavretý prípad deklaroval porušenie uplatnených práv. Z vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že v konaní je nariadený termín pojednávania na 3. september 2021. Ústavný vzhľadom na nerozhodnutú vec doplnil ochranu aj o uloženie príkazu okresnému súdu vo veci konať (čl. 127 ods. 2 ústavy).

12. Sťažovateľka sa domáhala aj primeraného finančného zadosťučinenia 5 000 eur. Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 132/2012). Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia zohľadnil okolnosti veci, akými sú dĺžka konania, predmet sporu, význam sporu pre sťažovateľku, aktivitu sťažovateľky a podiel okresného súdu na celkovom stave veci. S ohľadom na tieto skutočnosti ústavný súd považoval za spravodlivé priznať sťažovateľke podľa čl. 127 ods. 3 ústavy finančné zadosťučinenie 2 600 eur. Deklarácia porušenia základných práv, príkaz konať, ako aj náhrada trov konania implicitne zahŕňajú aj satisfakčný prvok (I. ÚS 70/2012).

13. Sťažovateľka má nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 181,17 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 10,87 eur spolu s 20 % DPH. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 460,90 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. augusta 2021

Robert Šorl
predseda senátu